

มูลนิธิสถาบันอนาคตไทยศึกษา
THAILAND FUTURE
FOUNDATION

Engage • Analyze • Inform

www.thailandfuturefoundation.org

POLICY
WATCH

กันยายน 2557

6 ข้อสังเกตเรื่อง ภาษีมรดก

เศรษฐวุฒิ สุทธิวานฤพวุฒิ / ศิริกัญญา ตันสกุล / ปัญจพล บิณฑกาญจน์ / เจนจิรา โสดาสิทธิ์

6 ข้อสังเกตเรื่องภาษีมรดก

ภาษีมรดกได้กลายเป็นประเด็นที่มีคนถกกันในวงกว้าง อย่างไรก็ตามที่ผ่านมามีการพูดคุยยังอยู่บนข้อจำกัดด้านข้อมูล หรือ แม้แต่ร่าง พ.ร.บ. ภาษีการรับมรดกเองก็ยังไม่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ ด้วยเหตุนี้สถาบันอนาคตไทยศึกษาจึงได้พยายามรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อจัดทำบทความชิ้นนี้ขึ้นเพื่อให้การรณการดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล และ นำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มีประโยชน์

1 มีเพียง 13 จาก 45 ประเทศ¹ ที่มีการจัดเก็บภาษีมรดกอยู่ในปัจจุบัน จาก 45 ประเทศที่สำรวจซึ่งประกอบด้วยประเทศในยุโรป อเมริกาเหนือ ญี่ปุ่น และอาเซียน ส่วนใหญ่ประเทศที่เก็บภาษีมรดกเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีเพียง 2 ประเทศในเอเชียที่เก็บภาษีมรดก คือ ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ โดยส่วนใหญ่จะจัดเก็บภาษีจากผู้ได้รับมรดก มีเพียง 3 ประเทศ คือ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และสหรัฐอเมริกา ที่เก็บภาษีจากกองมรดก สำหรับประเทศไทยจะเป็นการเก็บจากผู้ได้รับมรดก

2 อีก 12 ประเทศเคยใช้ภาษีมรดก แต่ปัจจุบันยกเลิกไปแล้ว เช่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และแคนาดา เป็นต้น ซึ่งเหตุผลที่ยกเลิกเพราะว่า ต้องการสร้างแรงจูงใจให้ต่างชาติเข้ามาสะสมทุน (สิงคโปร์) เนื่องจากมีการหลีกเลี่ยงภาษีมาก และไม่คุ้มค่ากับต้นทุนในการบริหารจัดการ (ออสเตรเลีย) เพราะนำภาษีกำไรจากการขายทรัพย์สินมาใช้แทน (แคนาดา) เพื่อลดภาระในการโอนธุรกิจครอบครัวให้รุ่นลูก (นอร์เวย์ที่เพิ่งยกเลิกในปี 2014) และเพราะค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสูงมาก ทำให้เหลือรายได้สุทธิเข้ารัฐน้อย (สหรัฐอเมริกากำลังพิจารณายกเลิก)

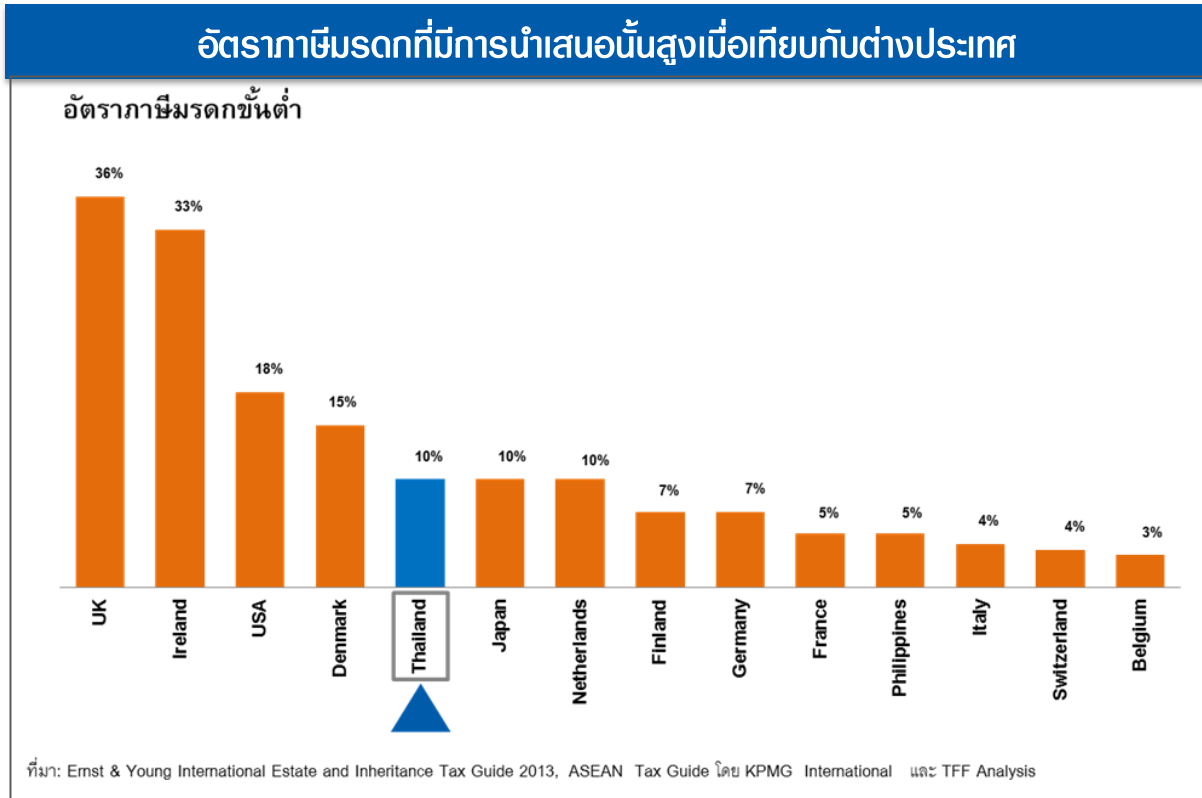
¹ จากรายงาน International Estate and Inheritance Tax Guide 2013 ที่จัดทำโดย Ernst & Young และ ASEAN Tax Guide ที่จัดทำโดย KPMG International

3

การเก็บภาษีมรดกที่ 10% จะทำให้เราติด 1 ใน 5 ของประเทศที่มีอัตราภาษีมรดกเริ่มต้นสูงสุด

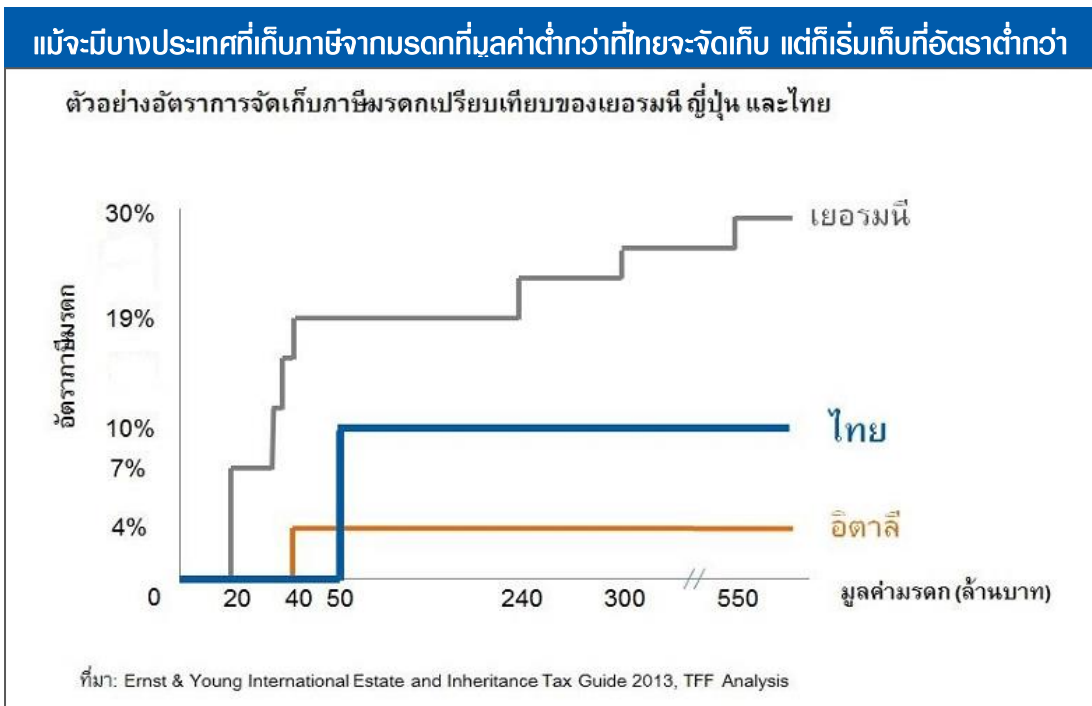
จากข้อมูลที่มีการเปิดเผย อัตราภาษีที่จะเก็บ คือ 10% ของทรัพย์สินมรดกสุทธิที่มีมูลค่าเกิน 50 ล้านบาท ประเภทของสินทรัพย์ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีมรดก คือ ทรัพย์สินที่มีการลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐาน เช่น บ้าน ที่ดิน รถยนต์ พันธบัตร และหุ้น เป็นต้น ถ้าไทยใช้เก็บภาษีมรดกในอัตรา 10% ซึ่งเป็นอัตราเดียวกับญี่ปุ่น และเนเธอร์แลนด์ แต่ประเทศดังกล่าวมีรายได้ต่อหัวสูงกว่าไทย 7-8 เท่า

4

มี 9 จาก 13 ประเทศที่เก็บอัตราภาษีมรดกแบบก้าวหน้า โดยจะเก็บเป็นขั้นอัตราภาษีที่สูงขึ้นตามมูลค่ามรดกที่เพิ่มขึ้น ประเทศที่มีอัตราภาษีสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ (55%) ญี่ปุ่น (50%) และฝรั่งเศส (45%) สำหรับประเทศไทยหากเก็บอัตราคงที่ที่ 10% จะเป็นอันดับรองสุดท้าย (อันดับสุดท้ายคืออิตาลีเก็บที่ 4%) แม้จะมีบางประเทศที่เก็บภาษีจากมรดกที่มูลค่าต่ำกว่าที่ไทยจะจัดเก็บ แต่ก็เริ่มเก็บที่อัตราต่ำกว่า ยกตัวอย่างเช่น เยอรมนีจะเริ่มจัดเก็บภาษีกับมรดกที่มูลค่าตั้งแต่ 18 ล้านบาทเท่านั้น และก็เริ่มที่อัตราที่ต่ำกว่าคือ 7% จากนั้นจึงค่อยๆ เพิ่มอัตราภาษีขึ้นเรื่อยๆ จนสูงสุดที่ 30% เมื่อมูลค่ามรดกมากกว่า 550 ล้านบาท ประเทศไทยจัดเก็บภาษีกับมูลค่ามรดกขั้นต่ำ 50 ล้านบาท ที่อัตรา 10% ส่วนประเทศอิตาลีจัดเก็บกับมรดกที่มูลค่าตั้งแต่ 41 ล้านบาท และใช้อัตราคงที่ที่ 4%

5

การเก็บภาษีมรดกจะทำให้คนเปลี่ยนพฤติกรรมออม เช่น โยกย้ายสินทรัพย์ไปไว้ที่ต่างประเทศหรือสะสมทรัพย์สินที่ไม่ต้องขึ้นทะเบียนเพื่อหลีกเลี่ยงภาษีมรดก กลุ่มที่มีทรัพย์สินมากมีแรงจูงใจจะหลีกเลี่ยงมากกว่า ทำให้มีต้นทุนสูงในการจัดเก็บ เช่นกรณีประเทศอังกฤษที่เก็บภาษีมรดกในอัตราที่สูง (36%) ต้องลงทุนงบประมาณกว่า 5 หมื่นล้านบาทระหว่างปีงบประมาณ 2010-2015 เพื่อต่อต้านการหลีกเลี่ยงภาษีมรดกโดยการโยกย้ายเงินไปไว้ที่ประเทศอื่น² และจะทำให้ผลประโยชน์ไปตกอยู่กับประเทศที่เป็นศูนย์กลางในการบริหารกองทุนทรัพย์สินส่วนบุคคล แบบ offshore ในภูมิภาคอย่างประเทศฮ่องกง และสิงคโปร์ เป็นต้น ประเทศที่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอย่าง ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ก็ยังยกเลิกภาษีมรดกเพราะเรื่องต้นทุน ทรัพย์สินบางประเภท เช่น ที่ดินจะหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีได้ยากกว่า ภาษีที่ดินอาจเป็นทางเลือกที่เหมาะสมมากกว่าภาษีมรดก

² HM Revenue and Customs, UK "No safe havens: Our offshore evasion strategy 2013 and beyond"

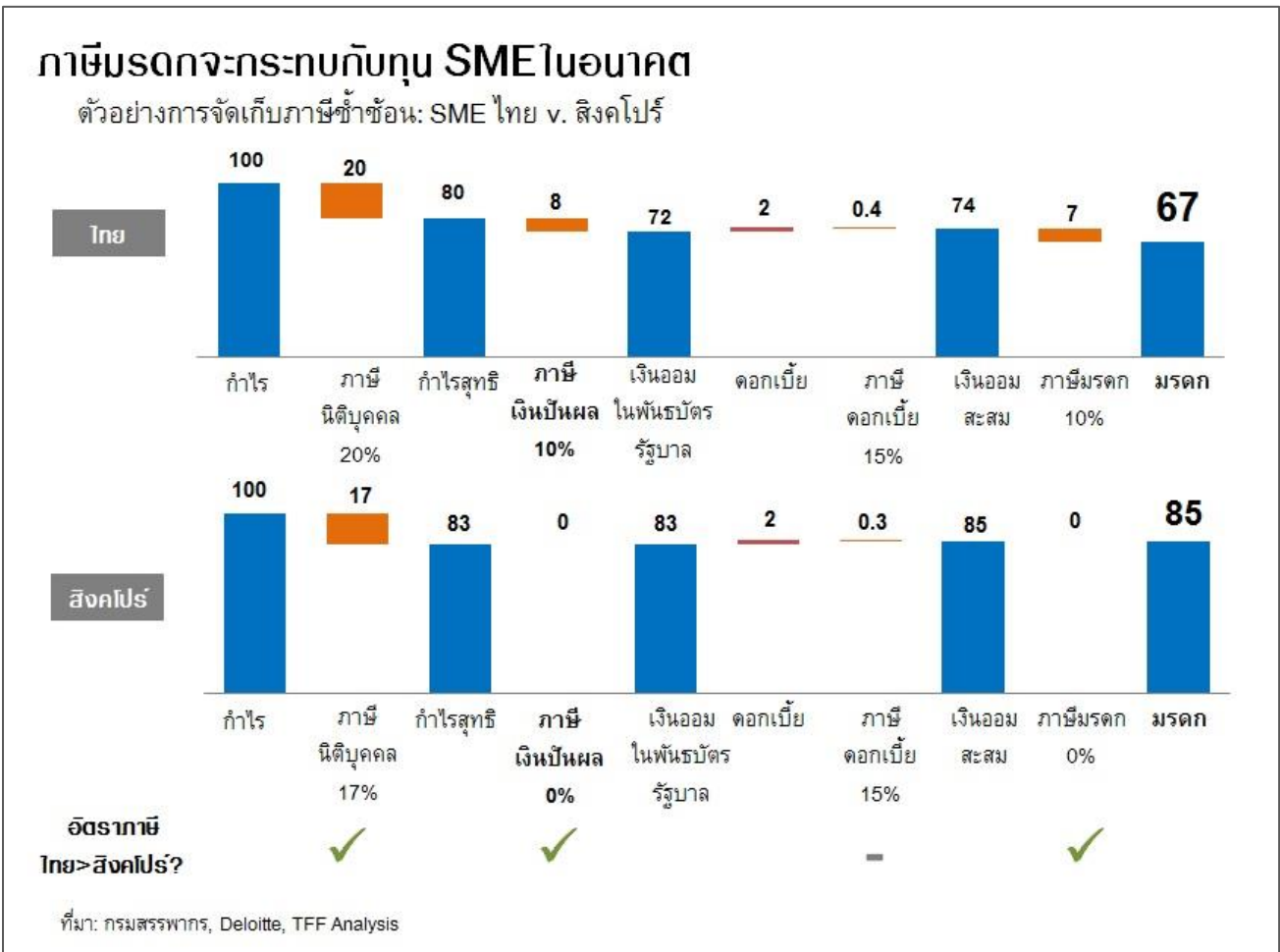

6

ภาวะภาษีที่มีอยู่ระหว่างทางนั้นมีไม่น้อยอยู่แล้ว

การดูภาวะภาษีก็ต้องดูให้ครบถ้วน จะดูเฉพาะภาษีมรดกอย่างเดียวไม่ได้ เพราะก่อนที่จะกลายเป็นมรดกก็ต้องเสียภาษีมาไม่น้อยระหว่างทาง เช่น ภาษีที่เก็บจากรายได้ เก็บจากเงินปันผล เก็บจากดอกเบี้ย และประเทศไทยเองก็มีการจ่ายภาษีหลายประเภท และในอัตราที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค เช่น สิงคโปร์

เรื่องนี้จะยังมีความสำคัญโดยเฉพาะสำหรับ SME ที่มรดกก็คือหุ้นส่วนหนึ่งของกิจการ ประเทศนอร์เวย์ก็เพิ่งยกเลิกภาษีมรดกในปี 2014 เหตุผลหนึ่งคือเพื่อไม่ให้เป็นการโอนกิจการของครอบครัว เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมจะขอยกตัวอย่างในกรณีที่เจ้าของ SME ได้กำไรเพิ่มขึ้น 100 บาท ว่าจะต้องจ่ายภาษีอะไรบ้าง เริ่มแรกจะต้องจ่ายภาษี 20% ของกำไร เป็นเงิน 20 บาท เงินที่เหลือ 80 บาท ถ้าจ่ายเป็นเงินปันผล ก็จะถูกหักภาษีอีก 10% เท่ากับ 8 บาท ถ้าเขาออมเงินที่เหลือ 72 บาท ด้วยการซื้อพันธบัตรรัฐบาลไทย อายุ 10 ปีจ่ายดอกเบี้ยที่ 3.45% ต่อปี พบว่า ณ สิ้นปี เงินออมที่ได้รับจริงจะเท่ากับ 74 บาท ถ้าหากเขาต้องการมอบเงินออมนี้ให้กับลูกของเขา จะต้องจ่ายภาษีมรดกอีก 10% เท่ากับ 7 บาท ดังนั้นกำไร 100 บาทที่เกิดขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นมรดกให้กับลูกจะเหลือเพียง 67 บาท ทำให้กำไรหายไปถึง 33 บาท ในขณะที่เจ้าของ SME ที่อยู่ที่ประเทศสิงคโปร์จะมีกำไรส่วนที่หายไป 15 บาทหรือเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น เพราะเก็บภาษีน้อยชนิดกว่า และในอัตราที่ต่ำกว่า

Note: สมมุติให้เจ้าของ SME ต้องเสียภาษีเงินได้ส่วนบุคคลส่วนเพิ่มในอัตรา 20% และเลือกหักภาษีเงินปันผลและภาษีดอกเบี้ยแบบหัก ณ ที่จ่าย ที่อัตรา 10% และ 15% ตามลำดับ, พันธบัตรรัฐบาลสิงคโปร์อายุ 10 ปี จ่ายดอกเบี้ย 2.95%

ข้อเสนอเรื่องภาษีมรดก

จากข้อสังเกตที่กล่าวมาข้างต้น จึงขอสรุปเป็นข้อเสนอดังต่อไปนี้

- อัตราภาษีมรดกไม่ควรสูงถึง 10% เพราะเราจะเป็นประเทศที่เก็บอัตราภาษีเริ่มต้นสูงเท่ากับญี่ปุ่น หรือ เนเธอร์แลนด์ที่รวมากกว่าเรา 7-8 เท่า
- มูลค่ามรดกที่เริ่มเก็บไม่ควรต่ำกว่า 50 ล้านบาท เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและเบียดบังทุนของ SME และควรพิจารณาปรับตามเงินเฟ้อในแต่ละช่วงเวลา
- ต้องคำนึงถึงประเด็นการบริหารจัดการให้รอบด้าน และกฎเกณฑ์การบังคับใช้ที่ชัดเจน เช่น สินทรัพย์ที่จดทะเบียนภายใต้ชื่อนิติบุคคลจะนำมารวมในกองมรดกหรือไม่ ถ้าสินทรัพย์ไม่สามารถซื้อขายเปลี่ยนได้โดยง่าย จะสามารถผ่อนชำระได้หรือไม่
- ให้คนสามารถเลือกว่าจะบริจาคให้สาธารณะโดยตรง หรือจะจ่ายเป็นภาษีเข้ารัฐ

ที่ควรมีทางเลือกให้บริจาคได้ก็เพราะการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืนนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาษีจากคนรวย แต่ขึ้นอยู่กับรัฐบาลจะนำเงินภาษีนั้นไปเพื่อการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมของคนในสังคมหรือไม่ และเงินที่รัฐใช้นั้นเกิดความคุ้มค่าเพียงใด ซึ่งหลายองค์กรการกุศลที่ทำงานเกี่ยวกับการสร้างโอกาสให้กับประชาชนก็อาจจะทำหน้าที่ได้ดีไม่แพ้รัฐบาลเช่นกัน เพราะที่ผ่านมามีหลายรัฐบาลก็พบว่าผลการดำเนินงานไม่ค่อยดีนักในด้านประสิทธิภาพของรัฐบาล (อันดับ 88 ด้านประสิทธิภาพของรัฐบาล)³ และยังมีแรงจูงใจที่จะเกิดการตรวจสอบความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินมากกว่าด้วย

³ จากการจัดอันดับโดย Worldwide Governance Indicator โดย World Bank

เกี่ยวกับสถาบันอนาคตไทยศึกษา

มูลนิธิสถาบันอนาคตไทยศึกษา
**THAILAND FUTURE
FOUNDATION**

www.thailandfuturefoundation.org

โทร . 02 264 5481-3

โทรสาร 02 264 5480

Email: network@thailandff.org

สถาบันอนาคตไทยศึกษา เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นภายใต้มูลนิธิที่ไม่แสวงหากำไรก่อตั้งด้วยความตั้งใจของกลุ่มนักธุรกิจ นักวิชาการและผู้นำความคิดจากหลายสาขาที่มีความหวังโยอนาคตของประเทศไทย เพื่อดำเนินการศึกษาวิจัยและนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประเทศที่มีนัยสำคัญต่อภาคธุรกิจสังคมโดยรวม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์จากภาคส่วนต่างๆ ของสังคม บนพื้นฐานของข้อมูลและการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การ พัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งเกื้อหนุนการเจริญเติบโตของประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน ตลอดจนเพื่อสร้างเครือข่ายนักคิดทั้งในระดับบุคคล องค์กร และสาธารณณะ ซึ่งจะเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

การขียนผลงานของสถาบันฯ

- ผลงาน เอกสารเผยแพร่ทุกชิ้นของสถาบันอนาคตไทยศึกษาสงวนสิทธิ์ภายใต้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แบบ แสดงที่มา-ไม่ใช้เพื่อการค้า-ไม่ดัดแปลง 3.0 ประเทศไทย (CC BY-NC-ND 3.0)
- ไม่แก้ไขเนื้อหาใดๆ จากเว็บสถาบันอนาคตไทยศึกษาที่นำไปเผยแพร่ ยกเว้นเพื่อสะท้อนความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับเวลา สถานที่ และแนวบรรณาธิการ เช่น คุณอาจแก้คำว่า “เมื่อวาน” เป็น “เมื่อสัปดาห์ก่อน” และ “ขอนแก่น” เป็น “ที่นี่”
- ท่านจะต้องอ้างอิงแหล่งที่มาจากสถาบันอนาคตไทยศึกษาสำหรับทุกผลงาน และเอกสารทุกชิ้นของสถาบันฯ ที่นำไปเผยแพร่ เช่น “ที่มา: สถาบันอนาคตไทยศึกษา” หรือ “Source: www.thailandfuturefoundation.org”
- ท่านไม่สามารถนำผลงาน และเอกสารทุกชิ้นของสถาบันฯ ไปเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า กรุณาเผยแพร่ผลงานของสถาบันฯ ทางออนไลน์ ท่านจะต้องลิงก์กลับมหาเว็ไซต์ของสถาบันฯ www.thailandfuturefoundation.org และรักษาเนื้อหาทั้งหมดของลิงก์สถาบันฯ ไว้
- หากมีคำถามเกี่ยวกับการขียนผลงานสถาบันฯ กรุณาติดต่อที่สถาบันอนาคตไทยศึกษา ได้โดยตรงที่ network@thailandff.org